

zpravodaj divadelních žní

páté číslo / středa 2.11.2022

žňoviny

JE NÁM 18 A TAKY 50... I KDYŽ SPÍŠ O TROŠKU VÍC

DSKLAS

Každý se někdy patlá ve své vlastní hlavě

Nučičtí divadelníci ze spolku ŽUMPA nám v úterý mezi prvním a druhým představením pana Meotara zahráli svou inscenaci Klub. V něm se setkávají opuštění muži, kteří mají plnou hlavu svých problémů, s nimiž si nevědí rady. Většina zákazníků zde ukončí svůj život. Jeden z typických návštěvníků se ovšem setká s mužem, jenž do klubu úplně nezapadá - je sice single, ale šťastně single, několikrát rozvedený, avšak v očekávání dalšího večerního lovu volných i zadaných žen.

Diváky hned po příchodu do velkého sálu zaujala zvláštní scéna - herci hráli na forbině a těsně za jejich zády byl sterilní igelitový horizont, který se táhl přes celou forbinu až několik metrů do hlediště.

Režisér a představitel Stevarda Jakub Pilař o hře mluví jako o tragikomedii, v níž mohou diváci vidět představu názorového střetu uvnitř vlastní hlavy.

Rozhovor s režisérem a Stevardem Jakubem Pilařem

Na začátek se tě zeptám: jak vznikl váš soubor?

Ochotnický spolek ŽUMPA, neboli Žebřavé umělecké panoptikum, uvedl svou první inscenaci v roce 2002. Původně to bylo sdružení učitelů, kteří seděli spolu ve sborovně, a rozhodli se, že spolu budou dělat divadlo a přibrali k tomu i své žáky.

Josef Magula, který zakládal divadlo, učil češtinu a pořádal recitační soutěže, odkud také stahoval dobré recitující do divadla. Obvykle se dělaly jedna až dvě premiéry do roka.

V roce 2015 Pepa zemřel. Převzali jsme to po něm já a Martin Kozák (*poznámka: představitel Linguisty*) a teď to společně děláme dál. Stali jsme se naprostými divadelními fanatiky, vstoupili jsme do Amatérské divadelní asociace, kde jsme nyní v širším vedení. Já jsem během covidu točil podcast o divadle Ochotníci na vlnách, vyšlo cca 20 epizod.

Přerostlo to u nás v hlavní náplň volného času, jsme prakticky pořád v divadle. Snad to jde vidět i na naší tvorbě. Letos jsme už zvládli odehrát přes 40 představení.

Vybral sis text Klub od Jakuba

Kolára. Čím si tě získal?

Byl jsem předtím na několika dramaturgických seminářích a pod Asociací pořádáme dvouletou režijní školu. Líbí se mi, že ten text má velké dramaturgické možnosti, jak se s ním dá pracovat a jak se může pojmout. Původní text je hodně jiný a já jsem ho se svolením autora dost pozměnil.

Dal jsem větší prostor Stevardovi, větší prostor pravidlům. Původně se hlavní role jmenovaly Camel a Dromedár, tedy velbloud a velbloud a nedávalo to vůbec žádný smysl. Pokládal jsem si hodně otázek, ale z toho textu jsem odpovědi na ně nemohl dostat. A protože máme výraznou převahu mužů v souboru, tak se mi taky zamlouvalo, že se jedná o hru, v níž hrají pouze muži.

Jaké je poselství Klubu? Co podle tebe předává vaše inscenace divákovi?

Ten text se ke mně dostal v době, kdy jsem měl sám osobní problémy, bojoval jsem se sebou, potřeboval jsem v sobě vyřešit, jestli mi něco dává moje práce - ve vztahu jsem problém neměl, naopak, jsem deset let šťastně ženatý. Klub není jen o

problémech mužů se ženami. Můžou se v něm řešit jakékoli problémy, které potřebujeme vyřešit. Spousta lidí si nedokáže pomoci sama.

Proto se mi líbila postava Buldozera, který je úplně jiný než Linguista, ale přesto si k sobě dokážou najít cestu a on mu řekne: „*Pojď, tady přece nemůžeš zůstat.*“

A také rozměr mužského přátelství, o němž se tam také mluví. Cit, který si mezi sebou chlapi vytvoří, a o kterém se spousta z nich bojí mluvit.

To je dost generační záležitost, mladší lidé už to tak nemají.

Ta hra také vznikla před mnoha lety, hráli to chlapi o generaci starší než my. V prvním zpracování se i hra odehrávala o několik století dříve. Každý někdy zažil situaci, kdy se v sobě patlal, a líbí se mi, že tenhle stav se dá právě pojmenovat jako klub.

Myslíš si, že za úspěchem hry stojí i fakt, že muži obecně vzato neradi a nedostatečně mluví o svých emocích, pořipadě psychických potížích?

Ne jasně, určitě. Líbí se mi, když

Rozhovor s režisérem a Stevardem Jakubem Pilařem

slyším divácké reakce, kdy chlapi přiznají, že přesně takový Klub znají. Je moc hezké to slyšet od úplně neznámého člověka, který se dokázal takhle otevřít.

U nás je tradice topit starosti v chlastu, což je vytloukání klínu klínem. Naše hra určitě neslouží jako terapie, nicméně si myslím, že máme i v tomto co nabídnout. Já jsem v emocích dost otevřený člověk.

S některými diváky jsem měl možnost se po vašem představení pobavit a řešili jsme společně, že Stevard ve tvém podání působí trochu čertovským dojmem: stanovuje jasně pravidla, bere jako danost, že tam lidé chodí spáchat sebevraždu a ještě se jim snaží radit, jak na to, a nemá vůbec proklientský přístup, k zákazníkům se vlastně vůbec dobře nechová. Kdo je podle tebe Stevard?

Stevard podle mě reprezentuje lidskou vůli ve špatném slova smyslu. Člověk cítí, že by si měl nějak pomoci, ale ten Stevard, co tě drží zpátky, co tě donutí jít radši na pivo a nehrabat se v sobě. Jak jsou v některých filmech scény, kdy má člověk na jednom rameni čerta a na druhém andělka, tak tohle je ten čert. Hlas, který ti říká, že to nemáš řešit, že je to jednodušší.

Při debatě jsi zmínil, že tě začíná po více než dvaceti

reprízách štvát aprirori mužský pohled. Co jsi tím myslel?

Svět se za ty tři roky, co hru hrajeme, určitě nezměnil. Já jsem na začátku, když jsme text zkoušeli a pak měli za sebou třeba pět repríz, vůbec nevnímám jako něco špatného, že náš klub je pouze pro opuštěné chlapy a ne pro gaye. Ale proč by gay, sakra, nemohl v takovém klubu skončit? Taky si prožívá své vztahové problémy a v jisté chvíli to může být opuštěný chlap.

Stevard by mohl říkat, že v klubu je zakázán jakýkoli blízký kontakt, nemusí specifikovat, že jde o homosexuální projevy. Tím postavy ještě více izoluje a plní svou práci. A přesně jak říkáš, je zvláštní z klubu opuštěných mužů vyjmout některé muže jen pro jejich orientaci.

Máš naprostou pravdu. Problematika homosexuality a jejího vnímání tu je tisíce let, není to nic nového, byli tu vždycky. Každý určitě vnímá, že se teď některé věci daly do pohybu, i tím, co se stalo nedávno na Slovensku. Je to extrémně citlivé téma a já jsem korektní člověk. Nechci jít proti divákovi, nechci někoho v hledišti urazit. My určitě nejsme žádní xenofobové a nechceme tak znít.

Stačí, že si jste toho vědomi a že o tom přemýšlíte. Nicméně Stevard není kladná postava, nemyslím si, že by někdo mohl jeho stereotypní řeči brát jako projev vaší xenofobie, je to kulturní licence.

Já jsem si to v sobě už vyřešil. Zatím se nám to nikdy nevrátilo od diváků ani od poroty. Pojmenoval jsi to dobře, je to do jisté míry licence a ti lidé to tak berou. Nikdy to nebylo téma žádné diskuze.

Otázka na závěr: jak se ti dnešní představení líbilo, jak se ti u nás hrálo a jak dnešní hraní vnímáš jako režisér?

Rekl bych to asi tak, že v něm bohužel musím hrát. Vůbec si to představení neužívám. Mám špatnou zkušenost, že se mi vloni v Poděbradech stala totální palma (*poznámka: výpadek textu*) a já jsem úplně duševně opustil své tělo, jen jsem stál na jevišti a díval jsem se do sálu plného lidí. A to mám jako Stevard čtyři repliky! Od té doby se bojím každé reprízy. Bohužel to nejde personálně vyřešit jinak, původní herec už s námi nehraje.

Jako režisér to samozřejmě neukoukám, takže jsem rád, když kluci přijdou dozadu nadšení, že to dneska byla bomba. Hlavně, že si to užívají oni. Ztratil jsem už odstup.

Ať si kdo chce, říká, co chce

KLUB

Štěpán Malast

Představení jsem viděl podruhé, poprvé jsem ho zhlédl na Volyni (*poznámka: Divadelní Píkník Volyně, národní přehlídka činoherního a hudebního divadla*) a líbilo se mi i dneska. Velice milá záležitost. Závídím hercům jejich minimalistické provedení, protože se celý soubor může přepravit včetně kulis jedním trabantem. Skvělý!

Petra S.

Budu to chvíli vstřebávat, bylo to určitě zajímavé. Uniká mi ještě smysl hry. Herecké výkony byly skvělé, scéna se mi líbila. Normálně bych na hru s tématem mužského světa asi nešla, ale dnes mi to dost sedlo.

Lucie

Divadlo se mi líbilo, myslím si ale, že nikdo nepochopil, nebo určitě já ne, proč zazněl počet devět milionů osamělých mužů,

když o něco málo víc je celá Česká republika a já se necítím jako osamělý muž. Jinak si myslím, že to bylo hezké, zajímavé bylo, že za sebou měli igelit, pořád jsem přemýšlela, k čemu to tam je, ale zřejmě šlo jen o efekt. Všichni tři herci hráli dobře, stevard možná mohl mít na sobě vestičku, aby se od pánů více odlišil.

Petr K.

Představení se mi moc líbilo, zatím jsem nebyl na ochotnickém divadlu. Překvapilo mě, jakou to má úroveň.

Redaktor: Tak to se musíte podívat také na klášterecké ochotníky! (smích respondenta, nechápu proč, říkám já, redaktor)

Jarka Staňková

Představení bylo zajímavé pojeté. Zaujala mě jednoduchá scéna, líbil se mi efekt těch igelitů. Nemám úplně pocit, že jsem porozuměla úplně všemu. Líbily se mi dva různé pohledy mužů na ženy.

Čistý horor i skutečný tragický příběh snílka

Včera jsme našim divákům nabídli netradiční podívanou - na malém sále (*překřtěném na Violku*) Kulturního centra se nám představil Tomáš Hájek neboli pan Meotar, jak se mu mezi divadelní veřejností přezdívá. Jak už jeho přezdívka napovídá, velkou roli v představeních tohoto stínoherce hraje právě meotar: promítá na něm nejrůznější kresby, fotografie, plánky, nebojí se ani hororového *Černého kocoura* doplnit projekcí krvavých kaluží či ztvárnit pomocí pozitivů a světelných efektů polární záři ve výpravném představení *Andrée*.

Je dobré podotknout, že do malého sálu vlivem rekonstrukce nevcházejí (*konečně!*) diváci přes jeviště, jak tomu dlouhé roky bylo. Je nyní vybaven úctyhodným počtem divadelních světel, má oponu i funkční šály, průchozí chodbička za ním slouží jako zákulisí a neméně důležité je také zázemí herců v pohodlných šatnách. Jsme rádi, že jsme mohli sál využít i v rámci přehlídky a ukázat jeho kvalitu.

Pan Meotar má (*stejně jako místní komedianti*) výsostně postavení být v tabulce výsledků diváckého hlasování hned dvakrát. S *Černým kocourem* se důstojně zařadil za doposud hodnocená představení, ovšem se svou představou o slavné cestě Andréeeovy výpravy nám všem vytřel zrak a nasadil latku prokleté vysokou - se symbolickým průměrným hodnocením 1,111 se umístil na prvním místě. Neházíme flintu do žita a stále vkládáme důvěru v *Saturmina!*

Rozhovor s Tomášem Hájkem alias Panem Meotarem

Na začátku a v závěru večera jsme měli možnost vidět vaše dvě hry. Velkou roli v nich hraje meotar. Co vás na meotaru baví, v čem vidíte jeho divadelnost?

S meotarem dělám už dvanáctou inscenaci, je to takový můj poznávací znak. Ještě více než meotar mě zajímají vlastní příběhy a meotar považuji spíš za prostředek, jak příběhy sdělovat. Meotar je chytrá mašinka, má vodorovnou hrací desku: co na ni položíš, to na ní vždy najdu. A navíc mohu hrát pozitiv a negativ a ten se ještě zvětší.

Sám hraju proto, že jse usoudil, při své časové vytíženosti, že když budu dělat divadlo sám, neutratím tolik času na zkouškách, běžná vesnická činohra se zkouší desítky až stovky hodin, kdežto já si zkouším čistě teoreticky, když mám chvíli času před usnutím.

Dělal jste i nějakou inscenaci, v níž jste používal meotar, spolu s někým dalším?

Ne, s meotarem jsem sólistou. Nicméně jsem hrál v několika činoherních souborech a dodnes jsem principálem našeho milého jilemnického Montalbanu, spolku vysloužilých gympláků.

Zaujalo mě, že některé prvky v průběhu popíšete, potřísníte umělou krví či dokonce z některých pozitivů kus ustříhnete. Do jaké míry se jedná o vratné změny a které prvky si musíte na každou reprízu připravovat znovu?

Pokreslování je vratné, to smýváám technickým lihem. Stříhání bohužel vratné není, takže to musím vyrábět znovu. Ale těch nevratných změn není mnoho.

Předpokládám, že vzhledem k ojedinělému formátu se jednalo o vaši

vlastní dramatinizaci původního Poeova Černého kocoura. Jak jste k tomu textu přistupoval? Co jste chtěl sdělit?

Já mám tento žánr moc rád, obecně literaturu 19. století a povídky. Najdu-li nějakou vhodnou povídku, kde je dominantní vypravěč a zajímavé téma, tak vždy přemýšlím o tom, zda by se to dalo zpracovat. Poea jsem přečetl skrz naskrz, to je mistr pera. Povídka *Černý kocour* je pro mě osobně zajímavá tím, že je hrůzostrašná, ale zároveň směšná a vtipná, ta samotná ostrá pointa je velmi překvapující.

V jevištním zpracování musím ještě i něco dopovědět, začínám i takovým malým přídavkem k Poeovi, jinak se text mé hry velmi drží knižní předlohy, byť ji mírně zjednodušuje a upravuje.

Proč právě Černý kocour? Co divákům sděluje?

Myslím si, že ačkoli povídka končí temně, tak je to krásná pohádka o tom, že zlo je klasicky potrestáno. A kocour v určité nejednoznačnosti, která je pro Poea typická, se se svým neblahým chovatelem vypořádá. Z hlediska kočičího, protože já mám kočky moc rád, se vlastně dobíráme k happyendu.

Přejdeme k Andréemu. Nakolik se jedná o vaše vlastní zpracování známého příběhu? Vycházel jste z nějakého beletristického textu?

Zpracování je moje, vycházím čistě z dochovaných deníků a skleněných desek, na které výprava pilně zaznamenávala vše kolem sebe. V *Andréem* si pomáhám tím, že tisknu reálné fotografie, které pak částečně rozehrávám. Ve Švédsku je Andréeho výprava poměrně velké téma, u nás zůstává ve stínu výprav jiných.

Je to výprava nesmírně zajímavá a já ji hraju pokud možno věrně tak, jak se skutečně

odehrála. Dokumentů je mnoho, je skutečně dobře zmapovaná, vyjma posledních dní, existuje spousta teorií, ale i obsáhlá literatura.

Je několik variant, jak se to asi nakonec událo, já se nepokouším o žádný objevný scénář - dělám to tak, jak je to zřejmě logické, podle toho, jak byly postupně jednotlivé části posledního tábořiště objeveny.

Ve Švédsku vychází literatura, natáčejí se filmy. *Andrée* je chápán jako hrdina.

Je podle vás Andréee skutečně hrdina?

Andrée je snílek, věří v techniku a je ukrutně naivní, a ta naivita se mu nevyplatí. Příběh dopadl hodně špatně, vypravěč je za to zodpovědný, byl o generaci starší než jeho druhové, celé to vymyslel. Naráz snění konce 19. století do velmi drsné reality Severního pólu.

Andrée je blázen, neřku-li zločinec, zhatil život vlastní i svých kolegů. Na druhou stranu se obětoval a určitý krok k pokroku to byl.

Janšně, balónem se na Severní pól nelétá,

Rozhovor s Tomášem Hájkem alias Panem Meotarem

nicméně, jak zazní na konci, první zásah byl proveden podobným způsobem: italský generál tam doletěl vodíkovou, částečně říditelnou vzducholodí.

Nechávám na divákovi nakolik je Andrée hrdina a nakolik naprostý blázen.

V příběhu jsou oba odstíny. Ještě mě zajímá, kdy jste se poprvé setkal s meotarem, zda to bylo stejně jako u všech ostatních ve škole a zda vás už tehdy fascinoval natolik, že jste s ním chtěl pracovat, osahat si ho.

Meotar mě ve škole naopak štvál. Byl prostředkem pro líné učitele, kteří si přespříliš zjednodušovali práci promítáním dlouhých textů. Chtěli jsme kdysi udělat spolu s kolegy, jakožto loutkářská embrya, trojici úplně

nejslavnějších loutkářských kusů: Jenovéfu, Doktora Fausta a Dona Šajna. A každý jsme to chtěli udělat úplně jinou technikou. Jenovéfu jsme dělali javajkově (*poznámka: spodem vedená loutka*), Dona Šajna s manekýny a Faust, protože je to taková temná věc, měl být proveden stínově.

Předpokládalo se, že Fausta budu dělat sám, a meotar je v podstatě stínohra. Trošku jsme meotar pro divadlo cimrmanovsky objevili, samozřejmě se s ním hrálo dávno.

V poslední době vidám meotar na přehlídkách častěji. Vedlo to také k tomu, že jsme v Poniklé založili vlastní, samozvané národní, přehlídku stínového divadla.

Zatím proběhly tři ročníky. Zveme tam povětšinou ochotníky, ale sem tam i nějaké profesionály.

Jak se vám u nás hrálo? Jak jste spokojen s dnešními představeními?

Hrálo se mi u vás dobře. Přehlídkové publikum, a to se mezi taková bezesporu řadí také, je z principu dobré, protože na přehlídku chodí lidé, kteří mají divadlo rádi a pro které je radost hrát.

Cím jsem starší, tím víc prožívám trému před představením. Hluboce smekám před velkolepě pojatým prostorem vašeho kulturního domu. Malý sál je pro projekce mého typu naprosto ideální.

Zítřka budu hrát na velkém sále (*poznámka: podobně jako pondělní Libičti měli možnost hrát Havla pro žáky, pan Meotar bude hrát inscenace Faust a Andrée pro žáky základních škol*), to je poněkud nezvyklé, ale určitě se s tím vypořádám.

Ať si kdo chce, říká, co chce

ČERNÝ KOCOUR

Jana Šturmová

Myslím, že představení bylo povedené, bylo to trošku hororové.

Radka

Představení bylo super, hodilo se i tematikou k Halloweenu a nemám nic proti. Bylo to zkrátka super!

Zbyněk Šoltés

Začalo to zajímavě, pak se střídalo dobré tempo s chvílemi, kdy pokleslo, a já ztrácel o představení zájem. Celkově bych to zhodnotil

jako průměrnější kousek.

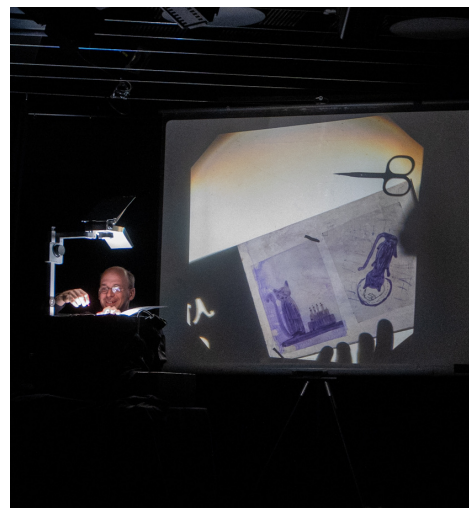
Doufám, že druhé představení bude lepší a také že druhé představení pana Meotara bude lepší.

David

Představení se mi moc líbilo, sedí to k tomuto dušičkovému času. Ztvárněné úžasně, líbilo se mi promítání na plátno. Z hlediska uměleckého dojmu to nemělo chybu!

Josef Novotný

Bylo to strašidelné, ale pěkné! Líbily se mi zvuky, líbilo se mi provedení, akorát to bylo temné.

Ať si kdo chce, říká, co chce

ANDRÉE

Martina Bartušková Elisová

Naprosto úžasně! Přemyslím, jestli jsem v poslední době viděla něco podobně geniálního. Bylo to hrozně dojemné v určitých chvílích a zároveň veselé. Geniální po všech směrech: vizuální stránka, promyšlené každým coulem a herec ani

jednou nevypadl z role. Fakt pecka!

Radka Majerníková

Bylo to skvělé, jsem nadšená, bylo to fajn! Hodně zajímavá forma zpracování, nikdy jsem nic podobného neviděla. Když jsem viděla, že se jedná o loutkářské divadlo, tak jsem čekala klasické loutky. Meotar je hodně originální, připomnělo mi to střední školu. Příběh byl zajímavý, poutavý, vtipný, měl trošku smutný konec, ale ve finále měl určitý happyend.

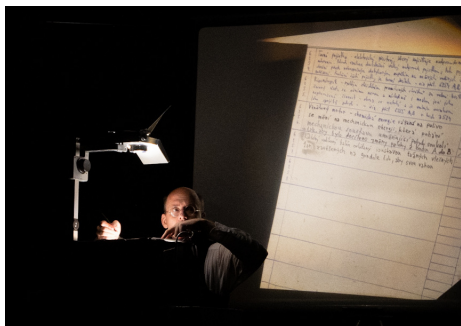
Katka Fialová

Mám vždycky ráda kratší představení, ukáže se, jak jsou herci vybaveni nejenom talentem, ale i technickými dovednostmi.

Je vidět bezvadná práce s technikou a propojení s talentem. A humor je inteligentní, to se mi líbí.

Pavel Cenek

Oceňuji hlavně dílenské zpracování, poněvadž ztvárnit divadelní představení jen pomocí meotaru, což mi připomnělo moje léta na základní škole, doprovázeného skvělým hereckým výkonem a rychlými převleky, muselo dát obrovskou práci. Oceňuji takové zpracování.

DNES UVIDÍTE

19:00 - Kardio Theatre Praha

KABARET V METRU ANEB TRASA E

Žňoviny pro vás připravili: Jakub Hrbek, Miroslav Nyklíček, Štěpán Malast